

**ПЪЛНА ИНФОРМАЦИЯ (ОБЩИ УСЛОВИЯ) ЗА
ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ЗАСТРАХОВКА
„ГРАЖДАНСКА ОТГОВОРНОСТ“ НА
АВТОМОБИЛИСТИТЕ**

КОДЕКС ЗА ЗАСТРАХОВАНЕТО

Обн., ДВ, бр.102 от 29.12.2015г., в сила от 01.01.2016

ИЗВЛЕЧЕНИЕ ЗА

**ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ЗАСТРАХОВКА
„ГРАЖДАНСКА ОТГОВОРНОСТ“ НА
АВТОМОБИЛИСТИТЕ**

Обект на застраховане и застрахователно покритие

Чл. 477. (1) Обект на застраховане по задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите е гражданската отговорност на застрахованите физически и юридически лица за причинените от тях на трети лица имуществени и неимуществени вреди, свързани с притежаването и/или използването на моторни превозни средства, за които застрахованите отговарят съгласно българското законодателство или законодателството на държавата, в която е настъпила вредата.

(2) По задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите застраховани са собственикът, ползвателят и държателят на моторното превозно средство, за което е налице валидно сключен застрахователен договор, както и всяко лице, което извършва фактически действия по управлението или ползването на моторното превозно средство на законно основание. Не е необходимо водачът да притежава изрично писмено пълномощно от лицата по изречение първо за управлението или ползването на моторното превозно средство.

(3) За трети лица по ал. 1 се смятат всички увредени лица с изключение на лицето, което отговаря за причинените вреди, с изключение на правоимащите лица в резултат на неговата смърт. Правоимащите лица имат право на обезщетение за вредите, които произтичат от качеството им на увредени лица.

(4) Не се допуска уговорка за изключване от покритие на гражданската отговорност за вреди, причинени на увредено трето лице, което е знаело или е било длъжно да знае, че водачът на моторното превозно средство е бил под въздействието на алкохол, наркотици или други упойващи вещества по време на пътнотранспортното произшествие. В този случай застрахователят може да прави възраженията на застрахования за съпричиняване от страна на третото увредено лице за понесените от него вреди.

(5) Застраховката „Гражданска отговорност“ на автомобилистите не покрива отговорността на застрахования като превозвач на товари.

Пострадало лице. Увредено лице

Чл. 478. (1) Пострадало е лице, на което е причинена смърт или което е претърпяло телесно увреждане от моторно превозно средство.

(2) Увредено е лицето, включително пострадалото лице, което има право на обезщетение за вреди, причинени от моторно превозно средство.

Застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите на ремарке

Чл. 479. (1) Вреди, нанесени от ремарке по чл. 481, ал. 1, изречение второ и ал. 2, т. 3, което е свързано с моторно превозно средство и е функционално зависимо от това моторно превозно средство по време на движение, и/или когато то се е откачило по време на движение, се покриват от застрахователя по задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, свързана с притежаването и ползването на теглещото моторно превозно средство.

(2) Вреди, нанесени от ремарке, което не е свързано с моторно превозно средство и не е функционално зависимо от моторно превозно средство, не е било в движение, както и при самозадвижване, се покриват от застрахователя по задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, свързана с притежаването и ползването на ремаркетото.

Действие на договора за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите

Чл. 480. (1) Застрахователният договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите покрива отговорността на застрахованите за вреди, причинени на територията на:

1. Република България съгласно българския закон;
2. държава членка съгласно нейния закон;
3. трета държава, когато вредите са били причинени на лица от държава членка при пътуване между териториите на две държави членки и при условие че не е налице национално застрахователно бюро, което да носи отговорност за тази територия; в този случай отговорността се покрива съгласно закона на държавата членка, на чиято територия обичайно се намира моторното превозно средство на виновния водач, по повод на което е сключена застраховката;
4. трета държава, чието национално бюро на застрахователите е страна по многостранното споразумение, съгласно нейния закон;
5. трета държава, чието национално бюро на застрахователите е член на системата „Зелена карта“.

(2) Застрахователният договор за задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите осигурява покритие на територията на Република България, на територията на другите държави членки и на територията на третите държави по ал. 1, т. 4 и 5 въз основа на една застрахователна премия и през целия срок на договора, в това число във всеки период в рамките на този срок, когато моторното превозно средство се намира в друга държава членка или в трета държава по ал. 1, т. 4 и 5.

(3) Застрахователният договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите осигурява във всяка държава членка покритието съгласно нейния закон или покритието съгласно този кодекс, когато това покритие е по-високо.

(4) Застрахователният договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите осигурява във всяка трета държава по ал. 1, т. 4 и 5 покритието съгласно нейния закон.

(5) Застрахователят не може под никаква форма да договаря или да изисква допълнителна премия или доплащане на премия или други плащания във връзка с покритие на гражданската отговорност на автомобилите извън територията на Република България и в рамките на територията на държавите, чиито национални бюра са членове на системата „Зелена карта“, в това число под формата на възстановяване на отстъпка, предоставена при сключването на застраховката.

(6) Тарифата на всеки застраховател по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите трябва ясно да указва, че договорите осигуряват покритие за територията на всички държави по ал. 1 през целия срок на договора, в това число във всеки период в рамките на този срок, когато моторното превозно средство се намира на територията на някоя от посочените държави.

(7) Управлението на моторното превозно средство в рамките на територията по ал. 2 във всеки период в рамките на срока на договора не представлява значително изменение на риска по смисъла на чл. 367.

Моторно превозно средство

Чл. 481. (1) За целите на задължителното застраховане по тази глава моторно превозно средство е всяко превозно средство за движение по суша, задвижвано със собствен двигател, както и трамваите, тролейбусите и самоходната техника по Закона за регистрация и контрол на земеделската и горската техника. За моторни превозни средства се смятат и ремаркетата и полуремаркетата по Закона за движението по пътищата.

(2) За целите на задължителното застраховане по тази глава не се смятат за моторни превозни средства:

1. релсовите превозни средства, с изключение на трамваите;

2. самоходната техника по смисъла на § 1, т. 12 от допълнителните разпоредби на Закона за регистрация и контрол на земеделската и горската техника с мощност на двигателя до 10 kW;

3. ремаркета категория O1 (до 750 килограма) по Наредба № 60 за одобряване типа на нови моторни превозни средства и техните ремаркета (обн., ДВ, бр. 40 от 2009 г.; изм., бр. 75 от 2012 г., бр. 77 от 2013 г. и бр. 17 от 2015 г.).

(3) Не се допуска движение на моторно превозно средство по пътищата, отворени за обществено ползване по смисъла на чл. 2, ал. 1 от Закона за движението по пътищата, без водачът да е застрахован по реда на този кодекс.

Територия, на която обичайно се намира моторното превозно средство

Чл. 482. (1) Територия, на която обичайно се намира моторното превозно средство, е територията на държавата:

1. където е издаден регистрационният номер на моторното превозно средство, независимо дали е постоянен, или временен;

2. където е издаден застрахователният или друг отличителен знак на моторното превозно средство, който е аналогичен на регистрационен номер по т. 1 – в случаите, в които не се изисква регистрация за определени видове моторни превозни средства;

3. в която държателят на моторното превозно средство има постоянно пребиваване – в случаите, в които за определени видове моторни превозни средства не се изисква нито регистрационен номер, нито застрахователен или друг отличителен знак.

(2) За целите на предявяване на претенцията пред гаранционен фонд или национално застрахователно бюро в случаите, в които моторното превозно средство няма регистрационен номер, както и когато има регистрационен номер, който не съответства или вече не съответства на това моторно превозно средство, и настъпи пътнотранспортно произшествие с негово участие, територия, на която обичайно се намира моторното превозно средство, е територията на държавата, където е настъпило пътнотранспортното произшествие.

Задължение за сключване на договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите

Чл. 483. (1) Договор за застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите е длъжно да сключи всяко лице, което:

1. притежава моторно превозно средство, което е регистрирано на територията на Република България и не е спряно от движение; това изискване не забранява и всяко друго лице, различно от

собственика на моторното превозно средство, да сключи застрахователния договор;

2. управлява моторно превозно средство от трета държава при влизане на територията на Република България, когато няма валидна за територията на Република България застраховка.

(2) Лицето по ал. 1, т. 2 е длъжно да сключи гранична застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите на граничния контролно-пропускателен пункт, от който влиза на територията на Република България. Лицето по ал. 1, т. 2 трябва да има валидна гранична застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите до напускането на територията на Република България.

(3) Лицето по ал. 1, т. 2 не е длъжно да сключва договор за гранична застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите при влизане на територията на Република България, при условие че притежава валиден сертификат „Зелена карта“.

(4) Не се сключва договор за гранична застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите за моторно превозно средство:

1. от друга държава членка;

2. когато изплащането на обезщетение във връзка с гражданската отговорност на виновния водач е гарантирано от компетентна институция на държава членка и моторното превозно средство или съответното лице е включено в списък, изготвен от компетентния орган на държавата членка, посочващ освободените моторни превозни средства или лица от задължението за сключване на задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите, и предоставен на Република България.

(5) Търговците по смисъла на Търговския закон, извършващи внос и продажба на моторни превозни средства, които получават временни табели с регистрационен номер, са длъжни да сключат задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите за тези временни табели. Застраховката се сключва само по регистрационния номер на временните табели за срока на валидност на временните табели, но не повече от една година.

(6) Собственик на моторно превозно средство с регистрационен номер, издаден от компетентен български регистрационен орган, за което има валидно сключена гранична застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите от застраховател в друга държава членка, е длъжен да сключи задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите за територията на Република България.

(7) Собственик на моторно превозно средство, което участва в състезание, при което спазването на правилата за движение по пътищата не е задължително за участниците в състезанието, е задължен да си осигури

покрите по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите за отговорността си във връзка с участие в състезанието.

Забрана за сключване на застраховка

Чл. 484. Застраховател няма право да сключва задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите при наличието на друга такава за едно и също моторно превозно средство, ако застрахователните периоди на двете застраховки изцяло или частично съвпадат.

Особени изисквания във връзка с неточно обявени обстоятелства във връзка със сключване на задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите

Чл. 485. (1) В случай на неточно обявено или премълчано обстоятелство, за което застрахователят е поставил писмено въпрос, застрахователят не може да прекрати договора за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите на основания по чл. 363, ал. 1 и 3, чл. 364, ал. 2 или чл. 365.

(2) Когато неточно обявено или премълчано обстоятелство е оказало въздействие за настъпване на събитието или за увеличаване размера на вредите, застрахователят не може да откаже плащане на увредените лица, нито да намали размера на застрахователното обезщетение.

(3) В случаите на необявени обстоятелства, за които застрахователят писмено е поставил въпрос, той има право в срока по чл. 363, ал. 1, съответно по чл. 364, ал. 1, да иска разликата между договорената премия и премията, която съответства на риска при отчитане на необявеното обстоятелство, която е била в сила към датата на сключване на застрахователния договор, съгласно тарифата на застрахователя, заедно с лихвата за забава. Застрахователят уведомява ползвателя на застрахователни услуги за правото си по изречение първо преди сключване на застраховката.

Особени правила за контрола на задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите

Чл. 486. (1) Контрол за наличието на сключен договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите като част от държавния граничен контрол се извършва по отношение на:

1. моторните превозни средства, които обичайно се намират на територията на трета държава и влизат на територията на Република България от трета държава, както и в случаите, когато такива моторни превозни средства напускат територията на Република България;

2. определени видове моторни превозни средства и моторни превозни средства със специални регистрационни номера, освободени от задължението за сключване на задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите съгласно законодателството на съответната държава членка и включени в списък, изготвен от тази държава членка и предоставен на Република България;

3. моторните превозни средства, които обичайно се намират на територията на Република България, когато такива моторни превозни средства напускат територията на Република България.

(2) Не се осъществява контрол за наличието на сключен договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите по отношение на моторните превозни средства, които обичайно се намират на територията на друга държава членка или на Конфедерация Швейцария, Княжество Андора и Република Сърбия (държави, чиито национални бюра на застрахователите са страна по Многостранното споразумение), както и по отношение на моторните превозни средства, които обичайно се намират на територията на трета държава, когато влизат на територията на Република България от територията на друга държава членка. Това не се отнася за инцидентните проверки от оправомощените контролни органи, които се извършват на друго основание. За моторните превозни средства по изречение първо се приема, че имат презюмирано покритие на гражданската отговорност на виновния водач.

(3) Органите на Главна дирекция „Гранична полиция“ не допускат излизането на моторни превозни средства по ал. 1, т. 1 и 3 от територията на Република България без доказателства за сключена и действаща задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

(4) Контролът за наличието на сключен договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите спрямо моторните превозни средства, които обичайно се намират на територията на Република България или на територията на трета държава, се осъществява от органите на Министерството на вътрешните работи.

Удостоверяване на сключването на застрахователен договор

Чл. 487. (1) Наличието на застрахователен договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите се удостоверява със застрахователна полица, издадена по реда на чл. 575, ал. 1, и знак, който се издава от Гаранционния фонд.

(2) При договорено разсрочено плащане на застрахователната премия в един застрахователен период знакът по ал. 1 удостоверява и срока, за който е платена застрахователната премия. Застрахователят е

длъжен да издаде знака по ал. 1 за целия срок, за който е събрана застрахователна премия.

(3) При договорено разсрочено плащане на застрахователната премия в един застрахователен период застраховател няма право да издава знака по ал. 1 за целия срок на полицата по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, ако не е събрана изцяло застрахователната премия.

(4) При сключване на застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите застрахователят предоставя бланка от двустранен констативен протокол за пътнотранспортно произшествие в два екземпляра по образец, утвърден с наредбата по чл. 125а, ал. 2 от Закона за движението по пътищата.

Удостоверяване чрез сертификат „Зелена карта“

Чл. 488. (1) Сертификат „Зелена карта“ се издава заедно с полицата по застраховката „Гражданска отговорност“ на автомобилистите без допълнителна такса или друго плащане от ползвателя на застрахователни услуги.

(2) При договорено разсрочено плащане на застрахователната премия застрахователят е длъжен да издаде сертификат „Зелена карта“ за целия срок, за който е платена застрахователна премия.

(3) Застраховател няма право да издава сертификат „Зелена карта“ за целия срок на полицата по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, ако не е платена изцяло застрахователната премия.

(4) Когато сертификат „Зелена карта“ е издаден в нарушение на ал. 3 за срок, по-дълъг, отколкото е платена застрахователната премия, застрахователят носи отговорност за срока и покритието за третите държави, посочени в сертификата.

(5) Когато застрахователната премия е платена изцяло, сертификатът „Зелена карта“ се издава за целия срок на застрахователната полица по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

Срок на задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите

Чл. 489. (1) Освен в случаите по ал. 2 договорът за задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите се сключва за един застрахователен период, който е една година.

(2) Когато това е уговорено между страните, договорът за задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите може да се сключи за срок до три застрахователни периода, като всеки един от тях е една година. В случаите по изречение първо премията за всеки отделен застрахователен период се определя при сключването на договора.

(3) При многогодишни договори по ал. 2 премията за следващ застрахователен период или първата

вноска по нея за следващ застрахователен период се плаща най-късно до 15 дни преди изтичането на текущия период.

(4) Сключването на застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите за по-кратък срок от този по ал. 1, но за не по-малко от 30 дни, се допуска в следните случаи:

1. при сключване на застраховката на моторни превозни средства, които имат временна или транзитна регистрация съгласно действащото българско законодателство; в този случай срокът на застраховката трябва да съвпада със срока на валидност на регистрацията на моторното превозно средство, но за не повече от една година;

2. при сключване на застраховка на бавнодвижещи се моторни превозни средства;

3. при сключване на застраховка на самоходни машини.

(5) При придобиване на моторно превозно средство, което е с чуждестранен регистрационен номер, за целите на първоначалната регистрация на моторното превозно средство по реда на действащото българско законодателство задължително се сключва застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите за срок от 30 дни по номер на рама на моторното превозно средство, като такава застраховка не може да се издава повторно. Правото на собственост на моторно превозно средство, което е с чуждестранен регистрационен номер, се доказва пред застрахователя със съответните законови документи за придобиване, които следва да се преведат на български език.

(6) Граничната задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите може да се издава за едно моторно превозно средство за срок до 90 дни, като може да се издава повторно, така че общият срок за всички издадени застраховки за това моторно превозно средство да не надвишава 180 дни в рамките на една календарна година.

(7) Страните не могат да уговорят влизане в сила на застрахователния договор по-рано от съответния час на датата на сключване на застрахователния договор.

Премия по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите

Чл. 490. (1) В случаите на разсрочено плащане разсрочените вноски от застрахователната премия се плащат в срока, уговорен в застрахователния договор.

(2) При прекратяване на застрахователен договор по реда на чл. 368, ал. 4 застрахователят е длъжен да подаде информация за прекратяването в Информационния център на Гаранционния фонд едновременно с прекратяването.

(3) При увеличаване на застрахователната премия по чл. 489, ал. 2 за следващ застрахователен период по инициатива на застрахователя поради увеличение на риска застрахователят е длъжен писмено да уведоми

застраховачия не по-късно от един месец преди изтичането на текущия застрахователен период. В случаите по изречение първо застраховачият има право да прекрати без неустойки или други разходи застрахователния договор, като прекратяването влиза в сила от края на текущия застрахователен период. В случаите по изречения първо и второ договорът се смята за прекратен с изтичането на срока на текущия застрахователен период и когато застраховачият не плати увеличената премия за следващия застрахователен период.

(4) При прекратяване на застрахователен договор по реда на ал. 3, изречение първо, застрахователят е длъжен да подаде информация за момента на прекратяването на договора, посочваща края на текущия застрахователен период, в Информационния център на Гаранционния фонд не по-късно от датата на получаване на предизвестие. В случаите по ал. 3, изречение второ, се прилага ал. 2.

(5) Застрахователната премия по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите се коригира от застрахователя съгласно единни изисквания за коригиране на застрахователната премия в зависимост от поведението на водача при движение по пътищата и/или причинените щети (система „бонус-малус“). Единните изисквания, както и редът и условията за тяхното прилагане се определят със съвместна наредба на комисията, министъра на вътрешните работи и министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията, като при изработването ѝ се взема предвид и становището на Гаранционния фонд.

Промяна на собствеността

Чл. 491. (1) В случай на промяна в собствеността на застрахованото моторно превозно средство договорът за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите не се прекратява. Прехвърлителят е длъжен като част (приложение) от договора за прехвърляне на правото на собственост на моторно превозно средство да предаде на приобретателя всички документи, удостоверяващи сключената задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите. Прехвърлителят и приобретателят са длъжни в 7-дневен срок да уведомят писмено застрахователя за прехвърлянето.

(2) Приобретателят е солидарно отговорен за неплатената част от премията до прехвърлянето.

(3) Застрахователят има право да иска премията от прехвърлителя, докато не бъде уведомен за прехвърлянето.

(4) В срока по ал. 1, изречение трето, приобретателят може едностранно да прекрати договора и без да посочва основания.

(5) Застрахователят няма право да прекрати договора за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите при промяна на собствеността на застраховано моторно превозно средство, независимо кога и как е уведомен за това обстоятелство. В този случай с оглед оценка на риска застрахователят има право да иска доплащане на застрахователна премия от приобретателя.

(6) В случаи на промяна на застрахователната премия поради повишаване на риска при смяната на собствеността застрахователят трябва писмено да уведоми приобретателя за размера на премията и за срока, в който да бъде платена. При неплащане на премията в указания от застрахователя срок договорът се прекратява считано от изтичане на срока за плащане на увеличената премия.

Застрахователна сума

Чл. 492. За всяко моторно превозно средство, което се намира на територията на Република България и което не е спряно от движение, е необходимо да има сключена задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите за следната минимална застрахователна сума (лимит на отговорност):

1. за неимуществени и имуществени вреди вследствие на телесно увреждане или смърт – 10 000 000 лв. за всяко събитие, независимо от броя на пострадалите лица;

2. за вреди на имущество (вещи) – 2 000 000 лв. за всяко събитие, независимо от броя на увредените лица.

Застрахователно покритие по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите

Чл. 493. (1) Застрахователят по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите покрива отговорността на застрахования за причинените на трети лица, в това число пешеходци, велосипедисти и други участници в движението по пътищата, вреди вследствие на притежаването или използването на моторно превозно средство по време на движение или престой. В тези случаи застрахователят покрива:

1. неимуществените и имуществените вреди вследствие на телесно увреждане или смърт;

2. вредите, причинени на чуждо имущество;

3. пропуснатите ползи, които представляват пряк и непосредствен резултат от увреждането;

4. разумно направените разходи във връзка с предявяването на претенция по т. 1 – 3, включително съдебните разходи, присъдени в тежест на застрахования;

5. лихвите по чл. 429, ал. 2, т. 2.

(2) Застраховката „Гражданска отговорност“ на автомобилистите покрива и отговорността за вредите по ал. 1:

1. причинени от виновния водач и в случаите:

а) когато не е изрично или мълчаливо упълномощен за управление на моторното превозно средство, при условие че не е придобил владението върху него чрез кражба, грабеж или престъпление по чл. 346 от Наказателния кодекс;

б) когато не притежава правоспособност за управление на съответната категория моторно превозно средство или на когото временно е отнето свидетелството за управление на моторното превозно средство;

в) когато е нарушил законовите изисквания за техническа изправност на моторното превозно средство;

2. когато водачът е недееспособен;

3. причинени от устройство или инсталация на моторното превозно средство, включително за вреди от случайно отделяне по време на движение на ремарке, полуремарке или кош, теглен от това моторно превозно средство;

4. причинени на трети лица, като пряко следствие от отварянето на врати на моторно превозно средство по време на движение или тогава, когато превозното средство е спряно и не са взети мерки за безопасността на останалите участници в движението по пътищата, включително тези, които са извън моторното превозно средство;

5. причинени в резултат на повреда на моторното превозно средство, която е довела до пътнотранспортно произшествие и причиняване на вреди;

6. причинени по време на движение на моторното превозно средство в резултат на влошаване на здравословното състояние на водача, което е възпрепятствало управляването на моторното превозно средство;

7. произтекли от моторното превозно средство като вещ по чл. 50 от Закона за задълженията и договорите.

(3) Застрахователят може да откаже заплащане за тези от пострадалите лица, за които успее да докаже, че доброволно са се качили в моторното превозно средство и са знаели, че владението върху моторното превозно средство е отнето чрез кражба, грабеж или престъпление по чл. 346 от Наказателния кодекс.

(4) Застраховката по ал. 1 покрива и отговорността за вреди, причинени във връзка с притежаването или използването на моторно превозно средство, което обичайно се намира на територията на Република България, от лице, което е придобило владението върху моторното превозно средство чрез кражба, грабеж или друго престъпление, и пътнотранспортното произшествие е настъпило на територията на друга държава членка, чието

законодателство предвижда отговорността на застрахователя в тези случаи.

Изключения от покритието

Чл. 494. Застрахователят по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите не заплаща обезщетение за:

1. вредите, претърпени от виновния водач на моторното превозно средство;
2. вредите, причинени на имуществото на член на семейството на застрахования;
3. вредите, причинени на моторното превозно средство, управлявано от виновния водач, както и за вредите, нанесени на имущество, превозвано с това моторно превозно средство;
4. вредите, причинени при използването на моторно превозно средство за участие в състезания, при условие че спазването на правилата за движение по пътищата не е задължително за участниците в състезанието и ако не е уговорено друго в застрахователния договор;
5. вредите, причинени при използване на моторното превозно средство по време на акт на тероризъм или война, при условие че увреждането на третите лица е в непосредствена връзка с такъв акт;
6. вредите, причинени от моторно превозно средство, превозващо ядрени или други радиоактивни материали, както и химически или други материали, представляващи повишена опасност;
7. екологични вреди, представляващи заразяване или замърсяване на околната среда съгласно Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети;
8. вредите, произтичащи от загуба или унищожаване на пари, бижута, ценни книжа, всякакви видове документи, марки, монети или други подобни колекции;
9. възстановяване на плащания, извършени от системата на държавното социално или здравно осигуряване при или по повод смърт или телесно увреждане вследствие на застрахователно събитие;
10. лихви и съдебни разноски освен в случаите по чл. 429, ал. 2 и 5 при спазване на условията на чл. 429, ал. 3;
11. обезценка на увреденото имущество;
12. глоби и други имуществени санкции за виновния водач във връзка със застрахователното събитие.

Задължения на застрахования по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите при настъпване на застрахователно събитие

Чл. 495. (1) При настъпване на застрахователно събитие застрахованият по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите е длъжен, освен ако е в обективна невъзможност:

1. да направи необходимото за спасяване на пострадалите лица и за ограничаване вредите, причинени на имущество;

2. незабавно да уведоми компетентните органи за контрол на движението по пътищата, когато това е предвидено в нормативен акт;

3. да изпълнява задълженията си по чл. 430 за уведомяване на своя застраховател по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите;

4. да не напуска местопроизшествието до пристигане на компетентните органи – в предвидените от закона случаи, освен в случаите на необходимост от оказването на спешна медицинска помощ в лечебно заведение;

5. да не консумира алкохол и други упойващи или наркотични вещества до пристигане на компетентните органи – в предвидените от закона случаи.

(2) Застрахованият е длъжен да предостави на увреденото лице данните, необходими за предявяване на претенция пред застрахователя по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите, включително:

1. името и адреса си;
2. името и адреса, съответно наименованието, седалището и адреса на управление на собственика на моторното превозно средство, когато е различен от водача;
3. регистрационния номер на моторното превозно средство;
4. наименованието и седалището на застрахователя, който е сключил договора за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите, и номера на полицата.

(3) При настъпване на застрахователно събитие застрахованият е длъжен заедно с уведомяването по ал. 1, т. 3 да посочи подробно обстоятелствата относно това събитие и да оказва впоследствие съдействие, по време на провеждане на проучване от страна на застрахователя по повод на това събитие.

(4) Застрахованият е длъжен освен за обстоятелствата по ал. 1 и 3 да уведомява писмено своя застраховател по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите за следните факти и обстоятелства:

1. има ли срещу него наказателни или административни процедури във връзка с настъпилото застрахователно събитие и на каква фаза са тези процедури;
2. увредените лица упражнили ли са свои права да искат обезщетение от трети лица или органи, ако застрахованият е узнал за такива обстоятелства.

Задължения на застрахователя по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите при предявена претенция

Чл. 496. (1) Срокът за окончателно произнасяне по претенция по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите не може да е по-дълъг от три месеца от нейното предявяване по реда

на чл. 380 пред застрахователя, сключил застраховката „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, или пред неговия представител за уреждане на претенции.

(2) В срока по ал. 1 лицето, пред което е предявена претенцията, трябва да:

1. определи и изплати размера на обезщетението, или

2. даде мотивиран отговор по предявените претенции, когато:

а) отказва плащане, или

б) основанието на претенцията не е било напълно установено, или

в) размерът на вредите не е бил напълно установен.

(3) Застрахователят не може да откаже да се произнесе по основателността на претенция за обезщетение по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, когато за удостоверяването на пътнотранспортно произшествие е бил представен някой от следните документи:

1. констативен протокол за пътнотранспортно произшествие;

2. протокол за пътнотранспортно произшествие;

3. протокол за пътнотранспортно произшествие, непосетено на място от органите на Министерството на вътрешните работи;

4. друго удостоверение, издадено на законово основание от органите на Министерството на вътрешните работи;

5. двустранен констативен протокол, който се съставя, когато от пътнотранспортното произшествие са причинени само имуществени вреди, които не възпрепятстват движението на моторното превозно средство на собствен ход, и има съгласие между участниците в пътнотранспортното произшествие относно обстоятелствата, свързани с неговото настъпване.

(4) Когато документите по ал. 3 са недостатъчни за удостоверяване на съществени обстоятелства във връзка с настъпването на пътнотранспортно произшествие, застрахователят може да изисква представянето на документи и доказателства, изготвени от други компетентни органи или лица. Изречение първо не ограничава правото на увредените лица да представят доказателства.

Лихви за забава върху дължимото застрахователно обезщетение

Чл. 497. (1) Застрахователят дължи законната лихва за забава върху размера на застрахователното обезщетение, ако не го е определил и изплатил в срок считано от по-ранната от двете дати:

1. изтичането на срока от 15 работни дни от представянето на всички доказателства по чл. 106, ал. 3;

2. изтичането на срока по чл. 496, ал. 1 освен в случаите, когато увреденото лице не е представило

доказателства, поискани от застрахователя по реда на чл. 106, ал. 3.

(2) Дължимите от застрахователя лихви по ал. 1, както и присъдените срещу застрахователя лихви за забава и съдебните разноски могат да надхвърлят застрахователната сума по чл. 492.

Задължения на увреденото лице при настъпване на застрахователно събитие

Чл. 498. (1) Увреденото лице, което желае да получи застрахователно обезщетение, е длъжно да отправи към застрахователя писмена застрахователна претенция по реда на чл. 380 освен в случаите, когато застрахователят по имуществена застраховка на увреденото лице е встъпил в неговите права и той предявява претенция на основание на чл. 411.

(2) Увреденото лице е длъжно да представи на застрахователя по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите на виновния водач документите, с които разполага и които са свързани със застрахователното събитие и причинените вреди, като му съдейства при установяването на обстоятелствата във връзка със събитието и размера на вредите.

(3) Увреденото лице може да предяви претенцията си за плащане пред съда само ако застрахователят не е платил в срока по чл. 496, откаже да плати обезщетение или ако увреденото лице не е съгласно с размера на определеното или изплатеното обезщетение.

Определяне на застрахователно обезщетение по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите

Чл. 499. (1) При смърт или телесни увреждания на физически лица обезщетението се определя от застрахователна експертна комисия към застрахователя на виновния водач или по съдебен ред. Комисията може с наредбата по чл. 504 да приеме минимални изисквания към определянето от застраховател на обезщетения при смърт или телесни увреждания на физически лица.

(2) При вреди на имущество обезщетението не може да надвиши действителната стойност на причинената вреда. Обезщетенията за вреди на моторни превозни средства се определят в съответствие с методиката за уреждане на претенции за обезщетение на вреди, причинени на моторни превозни средства, приета с наредбата по чл. 504.

(3) Обезщетението по задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите се определя и заплаща във валутата, в която е предявена претенцията, освен когато инвестициите в тази валута са регулирани, валутата е обект на трансферни ограничения или по други подобни причини тя не е подходяща за покритие на техническите резерви, като претенции за обезщетения във връзка със

застрахователни събития, настъпили в Република България, се предявяват в български левове.

(4) В случай на застрахователно събитие, за което има предявена претенция за заплащане на обезщетение пред застраховател или пред Гаранционния фонд и ако в хода на уреждане на претенцията възникне спор между Гаранционния фонд и застрахователя, сключил задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, относно това кой трябва да обезщети увреденото лице, обезщетението се заплаща от застрахователя. Ако впоследствие бъде установено, че отговорността е на Гаранционния фонд, той възстановява на застрахователя сумата, платена на увреденото лице, заедно със законната лихва от датата на плащането.

(5) Когато застрахователното събитие е настъпило извън територията на Република България, ако в хода на уреждане на претенцията възникне спор между Гаранционния фонд по чл. 518 и застрахователя, сключил задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, относно това кой трябва да обезщети увреденото лице и бюрото по чл. 506 е извършило плащане по реда на вътрешните правила на Съвета на бюрата, застрахователят възстановява на бюрото платените от него суми. Ако впоследствие бъде установено, че отговорността е на Гаранционния фонд, той възстановява на застрахователя сумата, платена от бюрото, заедно със законната лихва от датата на плащането.

(6) В случаите, когато не може да се установи приносът на всеки от участниците за възникване на застрахователното събитие, на вредите или техния размер, отговорността се разпределя поравно между всички участници, като всяка от страните има право на обезщетение в пропорциите, за които не носи отговорност.

(7) При множество причинители на застрахователното събитие всеки застраховател, съответно Гаранционният фонд по чл. 518 или институция, натоварена да извършва гаранционни плащания, аналогична на Гаранционния фонд по чл. 518, отговарят пред увреденото лице, както отговарят причинителите. Когато причинителите отговарят солидарно, застрахователите, съответно Гаранционният фонд по чл. 518 или институция, натоварена да извършва гаранционни плащания, аналогична на Гаранционния фонд по чл. 518, също отговарят солидарно.

Право на регрес

Чл. 500. (1) Освен в случаите по чл. 433, т. 1 и 2 застрахователят има право да получи от виновния водач платеното от застрахователя обезщетение заедно с платените лихви и разноски, когато виновният водач:

1. при настъпването на пътнотранспортното произшествие е извършил нарушение по Закона за

движението по пътищата, като е управлявал моторното превозно средство под въздействие на алкохол с концентрация на алкохола в кръвта над допустимата по закон норма или под въздействието на наркотици или други упойващи вещества или е отказал да се подложи, или виновно се е отклонил от проверка за алкохол, наркотици или други упойващи вещества;

2. не е спрял и не е взел мерки за отстраняване на възникнала по време на движение повреда или неизправност в моторното превозно средство, която застрашава безопасността на движението, и пътнотранспортното произшествие е възникнало в резултат на това;

3. е напуснал мястото на настъпването на пътнотранспортното произшествие преди идването на органите за контрол на движение по пътищата, когато посещаването на местопроизшествието от тях е задължително по закон, освен в случаите, когато е наложително да му бъде оказана медицинска помощ или по друга неотложна причина; в този случай тежестта на доказване носи виновният водач;

4. умишлено е предизвикал пътнотранспортното произшествие;

5. е предизвикал пътнотранспортното произшествие по време на извършване на умишлено престъпление съгласно Наказателния кодекс, включително, когато се е опитвал да избяга от задържане.

(2) Застрахователят има право да получи платеното обезщетение заедно с платените лихви и разноски от лицето, управлявало моторното превозно средство, когато не притежава правоспособност за управление на съответната категория моторно превозно средство, или на което временно е отнето свидетелството за управление на моторното превозно средство. Изречение първо не се прилага, когато превозното средство е учебно и е управлявано от кандидат за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство по време на обучението му по реда на наредбата по чл. 152, ал. 1, т. 3 от Закона за движението по пътищата и при провеждането на изпита за придобиване на правоспособността по реда на наредбата по чл. 152, ал. 1, т. 4 от Закона за движението по пътищата.

Уреждане на отношенията между застрахователя по имуществена застраховка на увреденото лице и Гаранционния фонд

Чл. 501. (1) Когато застрахователното събитие е настъпило на територията на Република България, застрахователят по имуществена застраховка, който е встъпил в правата на застрахования срещу виновния водач, който е управлявал моторно превозно средство, за което няма сключена задължителна застраховка

„Гражданска отговорност“ на автомобилистите, няма право на вземане срещу Гаранционния фонд по чл. 518.

(2) Когато застрахователното събитие е настъпило извън територията на Република България, български застраховател по имуществена застраховка, който е встъпил в правата на застрахования срещу виновния водач, който е управлявал моторно превозно средство, за което няма сключена задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, може да упражни правата си срещу институцията, натоварена да извършва гаранционни плащания, аналогична на Гаранционния фонд по чл. 518, в държавата членка, където е възникнало застрахователното събитие, ако законодателството на тази държава допуска тази възможност.

(3) Когато застрахователното събитие е настъпило извън територията на Република България, чужд застраховател по имуществена застраховка, който е встъпил в правата на застрахования срещу виновния водач, който е управлявал моторно превозно средство, за което няма сключена задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, може да упражни правата си срещу Гаранционния фонд по чл. 518, ако законодателството на държавата членка, където е възникнало застрахователното събитие, допуска такава възможност.

Удостоверение за предходни застрахователни събития

Чл. 502. (1) Лице, което е сключвало задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, има право по всяко време да получи от застрахователя, при който е бил сключен застрахователният договор, удостоверение за претенциите за обезщетения за вреди, причинени във връзка с притежаването или използването на моторното превозно средство, за което договорът е бил сключен, или за липсата на такива претенции – за период от 5 години преди датата на подаване на искането.

(2) Застрахователят е длъжен да издаде удостоверението в 15-дневен срок от подаване на искането. Удостоверението се издава на български език и срещу заплащане на разумните разноски за това.

(3) Удостоверението от застрахователя задължително съдържа следната информация: наименование на застрахователя; ЕГН/ЕИК или ЕИК по БУЛСТАТ на застрахования; имена/наименование на застрахования; данни на моторното превозно средство – регистрационен номер, номер на рама; номер на застрахователната полица; срок на покритие по застрахователната полица; дата на причиняване на събитие и дата на изплащане на обезщетението; заявените в срока на договора щети и наличието на все още действителен резерв по неуредените от тях; ако резервът по предявени и неплатени щети не е освободен в рамките на три години от неговото образуване, без

по него да са платени застрахователни обезщетения, застрахователят следва да издаде удостоверение за това обстоятелство.

Представители за уреждане на претенции

Чл. 503. (1) Застраховател, който е получил или иска да получи лиценз за застраховане по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, е длъжен да назначи представител за уреждане на претенциите по този клас застраховка във всички държави членки освен в държавата членка по седалището си. Назначаването на представител по изречение първо не представлява откриване на клон и не се смята за представителство или установяване на застрахователя в съответната държава членка.

(2) Представител за уреждане на претенции по ал. 1 за една държава членка може да е физическо лице, което пребивава, или юридическо лице, което има седалище в тази държава членка. Физическите лица, които пряко се занимават с уреждането на претенции, трябва да владеят свободно официалния език на съответната държава членка.

(3) Представителят за уреждане на претенции може да работи за повече от един застраховател.

(4) Представителят за уреждане на претенции отговаря за разглеждането и уреждането на претенции на увредените лица, пребиваващи в държавата членка, където е назначен представителят, когато:

1. моторното превозно средство, с което е причинено застрахователното събитие, има сключена задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите със застрахователя, назначил представителя;

2. моторното превозно средство, с което е причинено застрахователното събитие, обичайно се намира в държава членка, различна от държавата членка, където пребивава увреденото лице;

3. застрахователното събитие е настъпило в държава членка, различна от държавата членка, където пребивава увреденото лице, или когато произшествието е настъпило на територията на трета държава, чието бюро участва в системата „Зелена карта“, при използването на моторни превозни средства, които са застраховани и обичайно се намират на територията на държави членки.

(5) В случаите по ал. 4 представителят за уреждане на претенции разполага с правомощията да събира всички необходими сведения за установяване настъпването на застрахователното събитие и на размера на причинените вреди, както и да договаря уреждането на претенцията по извънсъдебен ред и да изпълнява изцяло задълженията, които произтичат от тези претенции.

(6) Назначаването на представител по този член не ограничава правото на увреденото лице да предяви претенциите си направо пред застрахователя по

застраховка „Гражданска отговорност“ на виновния водач или срещу виновния водач.

(7) Алинеи 1 – 6 се прилагат съответно и за дейността на представителите за уреждане на претенции, които действат в Република България от името на застрахователи със седалище в държава членка.

(8) Гаранционният фонд по чл. 518 поддържа регистър на представителите за уреждане на претенции, определени от застрахователите на държавите членки да ги представляват на територията на Република България, както и на представителите за уреждане на претенции, определени от застрахователите, които са получили лиценз за застраховане по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

Делегация

Чл. 504. (1) Комисията приема наредба за условията и реда за извършване на задължителното застраховане по застраховките „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и „Злополука“ на пътниците, както и за реда за тяхното отчитане.

(2) С наредбата по ал. 1 се уреждат и:

1. единната унифицирана номерация за полиците по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, полиците по гранична застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, сертификатите „Зелена карта“ и полиците по задължителната застраховка „Злополука“ на пътниците;

2. единна методика за уреждане на претенции за обезщетение на вреди, причинени на моторни превозни средства;

3. съдържанието на полиците по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

Приложимост на глави четиридесет и първа, четиридесет и четвърта и четиридесет и пета

Чл. 505. За задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите се прилагат глави четиридесет и първа, четиридесет и четвърта и четиридесет и пета, доколкото друго не е уредено в този дял.